

Göteborgs kommun

lundby@lundby.goteborg.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Santosskolan

i Göteborgs kommun

Tillsyn i Santosskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Göteborgs kommun under höstterminen 2015. Santosskolan besöktes av Skolinspektionen den 3-5 november 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Eftersom Santosskolan är nystartad finns det ingen statistik från Skolverket att tillgå kring skolenheten. Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) hade eleverna i årskurs 9 vid Herrgårdsskolan läsåret 2014/15 ett genomsnittligt meritvärde på 211 poäng. Motsvarande siffra för Bräckeskolan var 202 poäng och för Rambergsskolan 172 poäng. Samtliga skolenheter låg därmed under, eller kraftigt under den genomsnittliga meritpoängen för riket som helhet, som var 225 poäng läsåret 2014/15. Taubeskolan har inte några elever i årskurserna 7-9, därav inga redovisade meritvärden från denna skolenhet. Vidare visar Skolverkets statistik (läsåret 2014/15) att andelen elever i årskurs 9 vid Herrgårdsskolan som uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen var 61 procent. Motsvarande siffra för Bräckeskolan var 66 procent och för Rambergsskolan 41 procent. Detta att jämföra med genomsnittet för riket som var 77 procent.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2016-04-29
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-04-29
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2016-04-29
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-04-29
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Huvudmannen för Santosskolan måste vidta omfattande åtgärder för att säkerställa att eleverna får den utbildning de har rätt till. Kraven i skollagen och andra styrdokument omfattar även en nystartad skolenhet. Det merarbete som det innebär för rektorn och lärarna att öppna en ny skola får inte drabba elevernas rätt till en god utbildning, i en trygg miljö. Tillsynen visar att det finns stora brister i verksamhetens arbete med att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Dokumentstudier av betygskataloger från elevernas tidigare skolenheter visar att många elever läsåret 2014/15 hade betyget F i flera ämnen. Trots detta finns det mycket begränsat med dokumentation vid Santosskolan som kan visa hur skolenheten tagit ansvar för elevernas fortsatta utveckling.

Tillsynen visar att det funnits brister i samverkan mellan skolenheter och lärare i samband med sammanslagningen av skolenheterna. För de elever vars lärare flyttade med till den nya skolenheten Santosskolan har viktig information om elevers kunskapsutveckling till delar överförts via lärarna, men brister i rutiner för överlämning av information har lett till att informationen kring vissa elever varit bristfällig. Lärarna har därför fått försöka skapa sig en egen bild av

elevernas kunskaper och behov av extra anpassningar, vilket Skolinspektionen bedömer påverkat verksamhetens möjligheter att individanpassa undervisningen.

Eleverna på Santosskolan har inte tillgång till någon skolgård eller plats för exempelvis rastaktiviteter. Särskilt drabbade av detta är elever i årskurs 7 som bland annat beskriver att det är stökigt och bråkigt på rasterna, vilket påverkar studieron också under lektionerna. För att säkerställa en miljö som präglas av trygghet och studiero, för samtliga elever vid skolan, måste verksamheten också förbättra sitt målinriktade arbete för att förhindra kränkande behandling. Vidare ska elevhälsan främst användas förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Skolinspektionen bedömer att elevhälsan inte främst arbetar på det sättet, utan mestadels ägnar sig åt akuta individärenden.

Vid Skolinspektionens tillsyn är skolenheten inne på sin första termin. Detta gör att det inte går att bedöma huruvida verksamheten bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete. Skolinspektionen vill i sammanhanget uppmärksamma att ett systematiskt kvalitetsarbete ska ta sin utgångspunkt i de resultat en skolenhet når, såväl kunskapsresultat som resultat av värdegrundsarbetet. I skolenhetens analys av kunskapsresultaten är det viktigt att söka förståelse för hur en verksamhets arbete med exempelvis individanpassning, extra anpassningar och särskilt stöd påverkar måluppfyllelsen.

Trots att skolenheten är nybyggd finns inget skolbibliotek som kan används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. Elevernas tillgång till skolbibliotek bedöms emellertid på huvudmannanivå.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Undervisning och lärande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 29 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Lärarna ska i undervisningen ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

*Motivering till bedömning av brist***Rättslig reglering**

Av skollagen framgår att det i utbildningen ska tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Vidare framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionens utredning

Vid intervju med elever framkommer att det varierar huruvida de upplever att de får undervisning som är anpassad efter deras behov. Elever berättar exempelvis att de inte alltid ges utmaningar i de ämnen där de upplever att det går lätt. Några elever säger vid intervju att en vanlig lektion ofta inleds med att läraren har en gemensam genomgång, följt av att alla elever sedan göra samma uppgifter. Vidare säger några elever att de måste fråga läraren för att få svårare uppgifter om de tycker att det de arbetar med är för lätt. Någon elev säger vid intervju att "det är upp till mig själv om jag vill bli bättre". Några elever säger vid intervju att de i ämnet matematik får uppgifter som är anpassade för dem, men att det i de flesta andra ämnen känns som att alla arbetar med samma uppgifter och exempelvis får samma läxa oavsett hur lätt eller svårt det är. Vid intervju beskriver en elev att eleven på utvecklingssamtalet bad om svårare uppgifter i ämnet engelska, men att eleven upplever att det inte blivit så ännu.

Vid intervju säger lärare att de i sina ämneslag kan diskutera frågan om individanpassning och utmaningar till elever som lätt når kunskapskraven för betyget E, men att det inte gjorts i alla ämneslag. Vidare säger lärare att det i arbetslagen inte har funnits tid att diskutera individanpassning och utmaningar under terminsstarten. Några lärare säger vid intervju att de tycker att överlämningen från tidigare skolenheter och lärare varit smidig, att de bland annat kunnat ta del av kunskapsmatriser för varje enskild elev och att detta gett underlag att veta hur eleverna ligger till i deras ämnen. Dock säger lärare i vissa ämnen att de inte fått någon överlämning alls och nu halvvägs in i terminen kartlägger elevernas tidigare kunskaper. Vidare säger lärare vid intervju att överlämningen inte har fungerat alls för elever i årskurs 7.

Representanter för elevhälsan bekräftar vid intervju att överlämningarna från tidigare skolenheter inte fungerat. Vidare säger de att formerna för

överlämning fanns, men att ansvaret låg hos lärarna i deras uppdrag att föra över nödvändig information och att detta har brustit. Enligt elevhälsans representanter förekommer det att de är ute och tipsar lärare om arbetet med individanpassning, dock säger de också att de inte är säkra på att de har mandat att göra det hos alla lärare.

Rektorn säger vid intervju att rektorn inte hunnit med att vara ute i verksamheten för att skapa sig en bild av hur lärarna arbetar med individanpassning, men att rektorn i ett par fall har fått kännedom om att det finns lärare som har svårt att individanpassa undervisningen. Vidare säger rektorn vid intervju att överlämningarna från tidigare skolenheter överlag har varit bristfälliga och att rektorn har lyft detta till ansvariga i stadsdelen. Rektorn säger att det verkar som att vissa som undervisat eleverna tidigare tänkt att det löser sig med tiden, och att skolenheten i detta har vi blivit en "slasktratt". Som framgått tidigare finns det elever som vid utvecklingssamtalet framfört önskemål om större utmaningar i ämnet engelska, men som inte uppfattat att detta påverkat i undervisningen. Enligt rektorn ska det som lyfts på utvecklingssamtalen dokumenteras så att det sedan ska komma till rätt person som ska genomföra detta kring eleverna det handlar om.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att alla lärare i undervisningen inte utgår från den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Utredningen visar att det finns skillnader mellan lärarna i hur mycket hänsyn de tar till elevernas individuella behov och förutsättningar. Exempelvis finns det elever som uppger att de bara i vissa ämnen får uppgifter som utmanar dem och att de själva aktivt måste be om mer utmanande uppgifter för att utvecklas vidare i dessa ämnen. Det finns också elever som uppger att det är vanligt att alla elever arbetar med samma uppgifter på lektionerna. Den bild som eleverna ger uttryck för stöds även av uppgifter från rektorn som uppger att han känner till att det finns lärare som har svårt att individanpassa undervisningen. Tillsynen visar också att överlämningen från tidigare skolenheter av information om eleverna varit bristfällig i vissa ämnen, vilket innebär att nödvändiga uppgifter om eleverna inte kommit de undervisande lärarna tillhanda. Utan kunskaper om elevernas tidigare skolgång påverkas lärarnas förutsättningar att individanpassa undervisningen och att utmana eleverna, vilket gör att eleverna inte alltid får en undervisning som är anpassad utifrån den enskilde elevens behov, förutsättningar erfarenheter och tänkande.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 29 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som

minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska se till att ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Motivering till bedömning av brist

Skyndsamt stöd i form av extra anpassningar

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska enligt skollagen eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har i samband med tillsynen intervjuat två lärargrupper i skolan. Några av lärarna säger att det funnits en diskussion på skolan kring extra anpassningar och vad det kan vara, men att de upplever det svårt att veta hur de ska hantera detta i klassrummet. Andra lärare säger att de upplever det otydligt vad som är extra anpassningar och att de inte lägger tid på att diskutera detta vid skolan. Många av lärarna uttrycker att de upplever att det saknas tydliga rutiner kring arbetet med extra anpassningar. Vidare säger någon lärare att det skulle ha genomförts kompetensutveckling kring arbetet med extra anpassningar, men att detta har uteblivit. Några lärare säger att elevhälsan enbart sagt att lärarna ska arbeta med extra anpassningar, men att

det är svårt att få stöd av elevhälsans personal konkret runt eleverna eftersom elevhälsan är upptagen med andra uppgifter och inte haft tid att komma ut i klassrummen och ge stöd kring exempelvis arbetet med extra anpassningar. "Vi har bett specialpedagogen att handleda, observera i klassen etcetera, men som det är nu plockar de ut eleverna" säger flera lärare vid intervju. Några av lärarna ger dock konkreta exempel på extra anpassningar som genomförs och säger att de känner eleverna sedan tidigare och vet vad de behöver.

Vid intervju uppger representanter för elevhälsan att specialpedagogerna har informerat om arbetsgången kring extra anpassningar och att insatsen ska vara över en bestämd tid, därefter ska det upprättas åtgärdsprogram. Vidare säger de att de utöver informationen om arbetsgången inte diskuterat så mycket kring extra anpassningar och särskilt stöd. Enligt elevhälsan uppstår det krockar mellan det inkluderande synsätt skolan sagt de ska arbeta efter och lärarnas önskan om små grupper dit eleverna ska gå. Specialpedagogerna säger att de har märkt av skillnader i hur vana lärarna är med att använda olika anpassningar, som inläsningar och samarbete med inläsningstjänst, och att de jobbar enskilt med lärare som inte är vana vid anpassningar. Vidare säger specialpedagogerna att de däremot inte haft någon gemensam kompetensutveckling kring arbetet med extra anpassningar och att de inte är säkra på att de har mandat att prata med alla om hur man arbetar med elever utifrån ett inkluderande synsätt. Specialpedagogerna uppger att överlämningarna från tidigare skolenheter inte fungerat, vilket i vissa fall begränsat lärarnas kännedom om elevernas behov.

Rektorn uppger att specialpedagogerna har varit i arbetslagen och pratat om begreppen extra anpassningar och särskilt stöd. Enligt rektorn förväntar han sig att lärare omedelbart arbetar med extra anpassningar då det behövs.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att ansvariga på Santosskolan inte alltid skyndsamt ger eleven stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Utredningen visar att flera lärare anser att de inte får tillräckligt stöd i arbetet med extra anpassningar från elevhälsan och känner sig osäkra på hur arbetet ska genomföras. Eleverna vid Santosskolan kommer från fyra tidigare skolenheter och Skolinspektionens utredning har visat att överlämningarna från dessa skolenheter i vissa fall brustit, detta trots att andelen elever som haft ett eller flera F i betyg vid de tidigare skolenheterna varit hög. Detta i kombination med bristande rutiner kring arbetet med extra

anpassningar vid Santosskolan gör att eleverna riskerar att gå miste om det stöd de har rätt till.

Skyndsamt utredning av elevens behov av särskilt stöd

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska också utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om detta inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolinspektionens utredning

Vid tillsynsbesöket har Skolinspektionen genomfört dokumentstudier av betygs kataloger (från elevernas tidigare skolenheter) för de elever som nu går i årskurs 9 vid Santosskolan. För ett urval av eleverna, vilka hade allt ifrån ett till 14 F i betyg under vårterminen 2015, har Skolinspektionen även begärt att få ta del av den dokumentation som finns kring eleverna. Detta för att kunna utreda hur skolan arbetar för att säkerställa att elevernas behov av särskilt stöd utreds och att de får det stöd de har rätt till. Efter att ha tagit del av den begärda dokumentationen har Skolinspektionen kunnat konstatera att det endast för någon enstaka av dessa elever fanns dokumentation som visar att elevens behov av särskilt stöd har utretts. Vidare har också kunnat konstateras att det inte fanns några aktuella upprättade åtgärdsprogram för någon av eleverna.

Skolinspektionen har vid intervju med personalen i elevhälsan ställt frågor kring arbetet med de elever som Skolinspektionen via studier av betygs katalogen begärt dokumentation kring. Enligt elevhälsan består dokumentationen i huvudsak av det som lämnats över från tidigare skolenheter. Vid intervjun säger representanter för elevhälsan att de känner till att det finns elever bland dessa som behöver särskilt stöd, men att de inte hunnit med att utreda elevernas stödbehov. Vidare framkommer att elevhälsan inte heller fått signaler från lärarna kring flera av eleverna, trots att flera av eleverna sedan tidigare saknar betyg i flertalet ämnen. Enligt elevhälsan tar de tag i de ärenden som

signaleras till dem från lärarna och i de ärenden som de fått överlämnade till sig från tidigare skolenheter. Vidare säger specialpedagogerna i elevhälsan att tidsbrist är en faktor till att de inte hunnit med att utreda behoven av särskilt stöd för samtliga elever som behöver uppmärksammas. Eftersom det på skolan finns så många elever med flera F i betyg och med andra svårigheter har de fått börja med att utreda behovet av särskilt stöd för de elever som de anser behöver mest stöd.

Vid intervju säger rektorn att han hoppas att Skolinspektionen fått ta del av den dokumentation som efterfrågats kring urvalet av elever i årskurs 9 med ett eller flera F i betyg. Skolinspektionen beskriver vid intervjun att det i hög utsträckning saknas sådan dokumentation, att ingen av dessa elever hade åtgärdsprogram, att det endast i undantagsfall fanns dokument som visade att elevernas eventuella stödbehov hade utretts. Enligt rektorn finns det personal vid skolan som borde känna till dessa elever eftersom de arbetat vid de skolor eleverna kommer ifrån. Att elevhälsan saknar signaler från lärarna kring flera av de elever Skolinspektionen uppmärksammat säger rektorn kan bero på att personalen i så fall brustit i sitt agerande beträffande att anmäla elevers behov av särskilt stöd till elevhälsan. Rektorn säger vidare att det är allvarligt om skolan har elever utan betyg i många ämnen utan att det framgår av dokumentationen hur skolan nu arbetar kring eleverna.

Vid intervju uppger lärarna att det verkar som om elevhälsan har tidsbrist och att processerna kring att utreda elevers behov av särskilt stöd mal väldigt långsamt. Någon lärare säger att det på skolan finns många elever som behöver annat än extra anpassningar, men att det då går mycket långsamt. Vidare säger lärarna att deras uppfattning är att eleverna inte får det särskilda stöd de behöver. Flera lärare uppger att de har svårt att ge eleverna det stöd de behöver och säger att elevers stödbehov inte skyndsamt utreds. De lärargrupper Skolinspektionen intervjuat uttrycker att den specialpedagogiska kompetens som finns på skolan inte räcker för att täcka behoven. Vid intervju uppger flera av lärarna att de inte vet vilka elever som har åtgärdsprogram nu eller som har haft åtgärdsprogram tidigare. Vidare säger lärare att det vid skolan inte har diskuterats eller finns rutiner för när elever ska utredas för särskilt stöd och åtgärdsprogram eventuellt ska upprättas. **Skolinspektionens bedömning**

Skolinspektionens utredning visar att Santoskolan inte har ett fungerande arbete för att uppmärksamma, anmäla och skyndsamt utreda om elever har behov av särskilt stöd. Skolinspektionen har genom dokumentstudier identifierat ett flertal elever i årskurs 9 som under vårterminen 2015 fick ett eller flera F i betyg, för vilka det saknas dokumentation av utredningar av stödbehovet och åtgärdsprogram. Enligt personalen i elevhälsan finns det

elever bland dessa som är i behov av särskilt stöd, vars stödbehov ännu inte hunnit utredas. Enligt elevhälsan finns det också elever bland dessa vars behov av särskilt stöd inte har anmälts av lärare till rektor och elevhälsa. Enligt specialpedagogerna har de, på grund av tidsbrist och det stora antalet elever som är i behov av stödutredningar, fått prioritera de elever som de anser har störst behov. Att skolans arbete i ovan nämnda delar inte fungerar stöds även av att flera av de lärare som intervjuats har uppfattningen att elevers stödbehov inte utreds skyndsamt och att det saknas rutiner för när elever ska utredas för särskilt stöd och eventuellt åtgärdsprogram ska upprättas. Sammantaget gör Skolinspektionen bedömningen att skolans arbete med de elever som befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås brister. Detta måste snarast åtgärdas annars riskerar elever som kan vara i behov av särskilt stöd att inte få en utredning och därmed inte heller det stöd eller särskilda stöd som de är i behov av.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 29 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.
- Rektorn ska se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Studiero

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens utredning

Elever i årskurs 7 uppger vid intervju att det är stökigt i korridorerna utanför klassrummen. Enligt eleverna har de ett litet område att vara på och när alla är på rast samtidigt leder det till att det blir det högljutt. Vidare säger eleverna att de inte har någon skolgård att vara på, bara en parkering, "vi kan inte springa av oss". Andra elever säger att det är bråk i många klasser (årskurs 7) och att kränkningar mellan elever förekommer. Vidare uppger de att elever som inte ska vara på lektionen stör genom att knacka på och titta in genom fönstren som finns in till klassrummen. Elever i årskurs 6 från andra skolenheter kommer till Santosskolan och har språkval, vilket eleverna i årskurs 7 uppger leder till att de blir störda av dem när de är utanför klassrummen. Elever uppger att det stök som är i korridoren ibland också följer med in i klassen. Beträffande studiero på lektionerna säger flera elever vidare att det är en grupp elever i deras klasser som stör mycket på lektionerna. Enligt elever varierar studieron också beroende på vilka lärare de har. "När mentorn är där så är det bra. När det kommer in en vikarie eller de som vi inte har så ofta är det stökigt". Någon elev säger att det av alla lektioner endast har varit lugnt vid något enstaka

tillfälle, att det varit kaos i övrigt. "Många går runt i klassrummet och ska vara roliga. När man går in är man koncentrerad, sen drar det igång och det smittar av sig". Enligt elever finns det lärare som ringer hem för att försöka få det lugnare i skolan, men enligt eleverna händer inget som gör det bättre i klassrummen. Vid intervjuer med elever i årskurs 8 och 9 ges en överlag positiv bild av studieron vid skolan.

Vid intervju säger lärare att de haft stor personalomsättning i årskurs 7 som gjort det rörigt i det arbetslaget. Enligt lärare är det brister i studiero för elever i årskurs 7.

Vid intervju säger representanter för elevhälsan att de träffat rektorn för att diskutera varför det inte går att få till en lugn miljö för eleverna i årskurs 7 och hur de ska arbeta vidare för att skapa detta. Enligt elevhälsan är det svårt att träffa hela lärargruppen eftersom en del lärare har delade uppdrag och då inte finns tillgängliga. Specialpedagogerna i elevhälsan uppger att många lärare som tillhör arbetslag 7 slutat, vilket bidragit till problemen. Elevhälsan har träffat arbetslaget för att se vad som behöver göras för att skapa studiero och en trygg miljö, bland annat har en extern handledare arbetat med konflikthantering tillsammans med arbetslaget. Enligt elevhälsan har det diskuterats olika planer för hur skolan ska hantera den fysiska miljön för elever i årskurs 7.

Vid intervju säger rektorn att det i ett sent skede, inför uppstarten av höstterminen 2015, uppstod flera vakanser på skolan vilket var olyckligt och drabbade arbetslaget för årskurs 7. Vidare säger rektorn att flera lärare i det arbetslaget är lärare i praktisk-estetiska ämnen, vilket gör att vuxennärvaron i de utrymmen som elever i årskurs 7 befinner sig blir bristfällig, eftersom många av dessa lärare då befinner sig i huset där årskurs 8 och 9 mestadels finns. Eleverna som då är ute i korridorerna tas inte om hand, säger rektorn. Enligt rektorn har det varit problem med elever från årskurs 6 som kommer till skolan för att läsa moderna språk, eleverna kommer för tidigt till lokalerna och springer runt och stör vilket drabbar elever i årskurs 7. Rektorn har därförbett rektorerna från avlämnande skolor att se till att detta kan upphöra. Rektorn säger att skolan anställt en ungdomssamordnare som bland annat är ansvarig för studieron i lokalerna där årskurs 7 finns. Ungdomssamordnaren ska även kontrollera närvaron samt röra sig bland eleverna. Enligt rektorn har ett arbete med att sätta samman klasser som ska vara fungerande gjorts inför skolstarten, dock säger rektor att den information som kommit från avlämnande skolor inte har varit bra, vilket bidragit till att det är oroligt i vissa klasser i årskurs 7. Enligt rektorn finns det nu tankar om att eventuellt placera nästa läsårs årskurs 7-elever i den del av skolan där övriga årskurser finns. Enligt rektorn är det

även projekterat för en streetbasketplan, samt gräsytor utanför huvudbyggnaden så att eleverna kan aktivera sig på raster.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att skolmiljön vid Santosskolan inte präglas av studiero för alla elever. Såväl elever som personal vittnar om brister i studiero för elever i årskurs 7. Eleverna berättar bland annat att det finns elever som stör andra elever på lektionerna och att det är stökigt och högljutt i korridorerna vilket också påverkar studiemiljön i klassrummet negativt. Det finns även elever upplever att det endast undantagsvis är studiero i klassrummet. Den bild som eleverna ger av brister i studieron bekräftas av lärarna, rektorn och elevhälsan som är medvetna om problemen med studieron. Utredningen visar också att elever i årskurs 7 inte har tillgång till en rastmiljö där de kan aktivera sig, vilket medför att det blir stökigt i lokalerna. Även om både rektorn och elevhälsan ger exempel på åtgärder som vidtagits för att förbättra situationen för eleverna i årskurs 7 visar utredningen att många elever fortfarande inte är tillförsäkrade en skolmiljö som uppfyller författningarnas krav.

Det målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Vidare anger skollagen att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens utredning

När Skolinspektionen ställer frågor kring skolenhetens målinriktade arbete med att motverka kränkande behandling uppger lärare vid intervju att planen mot kränkande behandling var klar redan under vårterminen 2015, men att det inte skett någon tydlig implementering av planen. Vidare säger lärare att detta innebär att det finns åtgärder i planen som inte förs upp på agendan och genomförs. Någon lärare uppger att eleverna inte har varit delaktiga i

framtagandet av planen, vidare framkommer att det finns lärare som inte har gått igenom planen med eleverna, eller suttit tillsammans med andra lärare och gått igenom den. Lärare säger att de har så kallad forumstid (tid för exempelvis klassråd, mentorstid) där de kan lyfta värdegrundsfrågor med eleverna. Andra lärare menar att många praktiska saker ska gås igenom på den tiden så det kan vara svårt att hinna med. Dock har rektor sagt att alla ska gå igenom planen med eleverna. Någon lärare säger att det stämmer att det finns delar i planen som inte uppmärksammats men att de gör en del som kanske inte uttalat är kopplat till planen ändå som exempelvis rastvaktar, fotbollsturnering som eleverna sköter och uppstarts dagar. En annan lärare säger att alla kanske inte kommit in i rutinerna utan är kvar i det gamla och inte följer den plan som finns. En lärare som fått delegation på att ta fram planen har gått igenom rutiner som gäller när något händer och lärarna är vid intervju eniga om att det är tydligt för dem vad de ska göra om det händer något och att de använder en gemensam blankett som är framtagen i stadsdelen för att rapportera kränkningar.

Eleverna uppger vid intervju att de inte känner till skolans plan mot kränkande behandling och hur skolan arbetar med innehållet i planen. På frågan om exempelvis de olika diskrimineringsgrunderna varit uppe till diskussion säger elever att de känner igen det från sin förra skola, men att de inte har arbetat med detta på Santoskolan. Enligt några elever har de på utvecklingsamtal pratat om ifall de känner till någon elev som är utsatt och någon elev säger att deras mentor har sagt att de kan vända sig till honom om de behöver diskutera något.

Enligt elevhälsan finns det ett trygghetsteam vid skolan, med representanter från varje årskurs. Där diskuterar de vad som kommit upp från de olika arbetslagen, om det varit många incidenter pratar de med eleverna och gör därefter uppföljning av hur det går för eleverna. Enligt en av specialpedagogerna i elevhälsan har de gjort en struktur för hur värdegrundsarbetet i stort ska följas upp, att det finns en plan för att levandegöra värdegrundsarbetet utifrån den årliga planen mot kränkande behandling, men att de inte riktigt är där än.

Enligt rektorn finns det vid skolan en trygghetsgrupp som träffas en gång i veckan, där tar man emot ärenden som rör läget på skolan och eventuella kränkningar. Enligt rektorn kommer det målinriktade arbetet med att förhindra kränkande behandling snart att utvecklas. Just nu har skolan inget mer konkret än att vi har ambitionen att arbeta med detta säger rektorn.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att det på skolan inte bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. På skolan finns en plan mot kränkande behandling. Enligt lärare på skolan har det inte skett någon implementering av planen och det finns delar i den som inte uppmärksammas och genomförs i verksamheten. Av intervju med elever framgår att eleverna inte känner till innehållet i planen. Att planen inte används aktivt i skolans verksamhet stöds också av uppgifter från rektorn om att det målinriktade arbetet med att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever för närvarande endast består av en ambition att arbeta med detta. Det har visserligen i utredningen framkommit exempel på insatser såsom trygghetsteam och rastvakter, men eftersom det finns elever och personal som inte känner till innehållet i planen, att det inte följs upp att all personal arbetar utifrån planen och att åtgärder i planen inte genomförs, uppfyller skolans nuvarande arbete inte författningarnas krav.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 29 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beskrivning av arbetsområdet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det finnas elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsans arbete ska främst vara förebyggande, hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Skolinspektionens utredning

Lärare säger vid intervju att de upplever att elevhälsan inte har tid att komma ut och exempelvis kartlägga eleverna i klassrumssituationen, att de önskat detta men fått nej från elevhälsan. Enligt lärarna verkar det som att elevhälsan har tidsbrist.

Enligt elevhälsans personal har de i dagsläget fokus på akuta situationer. Kurator för samtal med enskilda individer och arbetar begränsat på gruppnivå och specialpedagogerna utreder elever med omfattande stödbehov och har begränsat med tid att handleda arbetslagen i ett förebyggande syfte. Vidare säger elevhälsans personal att de med rektorn har diskuterat hur de ska vända på detta, men att de inte har lyckats komma dit ännu. En av specialpedagogerna i elevhälsan säger att de måste nå en situation där de kan arbeta mer förebyggande. Enligt skolkuratoren har hon varit upptagen av akuta ärenden. Vidare säger skolkuratoren att det är en form av förebyggande arbete

att röra sig ute på skolan bland eleverna, men att de vill arbeta mer konkret än så och att där är de inte ännu.

Rektorn uppger att elevhälsan ligger i stadiet av kartläggning av elevers stödbehov, men uttrycker att det däremot inte finns mycket av förebyggande arbete idag. Enligt rektorn har han nyligen haft möten med elevhälsoteamet där de diskuterat frågan om hur de ska kunna börja arbeta mer förebyggande.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevhälsan inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Enligt lärarna är det svårt att få tid att konsultera elevhälsan kring exempelvis extra anpassningar eller få stöttning i utredning av elevers stödbehov. Elevhälsan uppger att de i dagsläget fokuserar på akuta ärenden, redan identifierade problem som behöver hanteras och situationer som uppstår. Rektorn bekräftar att det inte finns mycket av förebyggande arbete inom elevhälsan idag utan att elevhälsans arbete främst handlar om att kartlägga enskilda elevers behov av stödinsatser.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom

utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2016-02-03

22 (24)

Dnr 43 - 2015:5257

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Mats Aronsson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Santosskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Santosskolan

Santosskolan är en nystartad grundskolenhet (läsåret 2014/15) med 393 elever i årskurserna 7–9. Skolenheten återfinns i stadsdelen Lundby och är en sammanslagning av elever från årskurserna 7–9 från Herrgårdsskolan, Rambergsskolan och Bräckeskolan. Dessutom tillkommer elever i årskurs 7 från Taubeskolan.

Skolan leds av en rektor som tidigare var rektor vid två av de skolenheter som nu slagits samman. Även delar av personalen har flyttat med till Santosskolan, främst lärare från Rambergsskolan och Herrgårdsskolan. Lärarna är organiserade i tre arbetslag – ett för respektive årskurs. Eleverna i årskurs 7 får huvuddelen av sin undervisning i separata lokaler som ligger en kort promenad från övriga skolan. Det saknas vid tiden för tillsynen en skolgård i anslutning till Santosskolans lokaler.